

**SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE xx/2014 rd**

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet och till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 13 januari 2015 regeringens proposition med förslag till lag om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet och till vissa lagar som har samband med den (RP 339/2014 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Ismo Tuominen, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Anne Kejonen, Regionförvaltningsverket i Östra Finland
- gruppchef Kari Kunnas, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården
- forskarprofessor Marja Holmila, Institutet för hälsa och välfärd
- specialsakkunnig Ellen Vogt, Finlands Kommunförbund
- verksamhetsledare Sari Aalto-Matturi, Förebyggande rusmedelsarbete EHYT rf .

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet, genom vilken lagen om nykterhetsarbete upphävs.

Enligt förslaget ska bestämmelserna om de uppgifter och ansvar som följer av den gällande lagen och förordningen om nykterhetsarbete överföras till den nya lagen, i huvudsak oförändrade. I lagen ska på en allmän nivå föreskrivas om uppföljning av missbruksskador samt om planering och genomförande av verksamheten.

Enligt förslaget ska kommunerna fortsättningsvis ansvara för det breda förebyggande rus-

medelsarbetet. Kommunerna får vägledning och stöd från regionförvaltningsmyndigheterna. Institutet för hälsa och välfärd ska enligt lagen sköta den riksomfattande styrningen, medan social- och hälsovårdsministeriet svarar för ledningen.

Propositionen innehåller dessutom förslag till lagar om ändring av narkotikalagen och lagen om statsandel för kommunal basservice. Hänvisningarna i dem ändras så att de gäller den föreslagna lagen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft i slutet av 2015.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Syftet med det förebyggande rusmedelsarbetet är att säkerställa fortsatt styrning och utveckling av det multiprofessionella arbetet och att förebygga så effektivt som möjligt rusmedelsskador i hela landet.

Dessutom är syftet att främja jämlikheten i fråga om hälsa och välfärd genom att förenhetliga verksamhetsförutsättningarna för det förebyggande rusmedelsarbetet. Till sitt innehåll motsvarar den nya lagen i stor utsträckning den nuvarande lagen om nykterhetsarbete, enligt vilken kommunen ska svara för resurstilldelningen för och organiseringen av det förebyggande rusmedelsarbetet samt för de praktiska arbetsmetoderna. I samband med genomförande av reformen av social- och hälsovården finns det ännu anledning att bedöma behovet av koordinering av det sektorsövergripande samarbetet och uppgifterna för genomförandet av det förebyggande rusmedelsarbetet. Utskottet konstaterar att det förebyggande rusmedelsarbetet är en viktig del av främjandet av välfärd och hälsa.

Det är positivt att enligt 3 § 2 mom. i den nya lagen bör det i det förebyggande rusmedelsarbetet särskilt fästas uppmärksamhet också vid skador som orsakas andra än rusmedelsanvändare, menar utskottet. Dessutom föreskrivs i lagförslagets 6 § om kommunens skyldighet att genom bl.a. myndighetssamarbete främja invånarnas möjligheter att delta och påverka i syfte att minska de rusmedelsrelaterade skadorna. I det förebyggande rusmedelsarbetet är det också nödvändigt utnyttja effektiva metoder och god praxis som baserar sig på forskningsdata. En viktig egenskap i ett effektivt förebyggande rusmedelsarbete är tvärssektoriellt samarbete mellan de olika aktörerna. Med detta avses samarbete mellan de olika förvaltningsområdens myndigheter, den offentliga sektorn, organisationerna och näringslivet. Som ett gott exempel på sådant samarbete kan nämnas övervakningen av åldersgränser för alkohol, tobak och penningsspel.

Penningspel orsakar betydande sociala, hälsomässiga och ekonomiska problem som drabbar spelare och deras närmaste omgivning och samhället. Man har försökt minska spelmissbruket som en del av det förebyggande rusmedelsarbetet trots att det inte finns särskilda bestämmelser om detta. Utskottet konstaterar att förebyggande av skador orsakade av penningsspel hör till främjandet av välfärd och hälsa. Under beredningen av regeringspropositionen har det framförts olika uppfattningar om förebyggandet av skador orsakade av penningsspel förutsätter mer arbete, utbildning eller resurser av kommunerna, varför det inte ingår i lagförslaget. Utskottet understryker betydelsen av förebyggande av skador orsakade av penningsspel och ser det förnuftigt att verksamheten ingår i helheten av det förebyggande rusmedelsarbetet. Utskottet föreslår att det för säkerhets skull föreskrivs om förebyggande av skador orsakade av penningsspel i lagens 1 och 2 §.

Enligt utredningen till utskottet har det i närmare 90 procent av kommunerna utsetts en person som har till uppgift att koordinera det förebyggande rusmedelsarbetet. I över hälften av kommunerna finns det dock brister i fastställandet av uppgifter för kontaktpersonen. Det är viktigt att det förebyggande rusmedelsarbetet organiseras på ett tydligt sätt så att kommunerna utser en kontaktperson vars uppgifter fastställs på ett sätt som det lokala och regionala samarbetet förutsätter.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 2 och 3 utan ändringar och

godkänner lagförslag 1 enligt propositionen men 1 och 2 § med följande ändringar:

Utskottets ändringsförslag

som används i berusningssyfte *eller av penningspel.*

1 §

Det allmänna svarar i enlighet med denna lag och i samarbete med allmännyttiga sammanslutningar för förebyggande av skador som orsakas av alkohol, tobak, narkotika och andra ämnen

2 §

(1 mom. som i RP)

Vad som i denna lag föreskrivs om rusmedel gäller också tobaksprodukter och penningspel.

Helsingfors den 6 mars 2015

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Anneli Kiljunen /sd
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Ari Jalonen /saf
Johanna Jurva /saf
Merja Kuusisto /sd
Sanna Lauslahti /saml

Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Hanna Mäntylä /saf
Mikael Palola /saml
Terhi Peltokorpi /cent
Sari Sarkomaa /saml
Anu Vehviläinen /cent
Ulla-Maj Wideroos /sv.

Sekreterare var

utskottsråd Harri Sintonen.